

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 29. europaudvalgsmøde

Dato: tirsdag den 21. april 2020

Tidspunkt: mødet startede kl. 09.42

Sted: mødet blev afholdt via Teams-app

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Lars Aslan Rasmussen (S), Tanja Larsson (S), Jens Rohde (RV), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (UFG), Jan E. Jørgensen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Morten Messerschmidt (DF), Orla Østerby (KF), Katarina Ammitzbøll (KF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Erhvervsminister Simon Kollerup.

FO Punkt 1. Forslag til etablering af en EU-covid-19-garantifond

– *Politisk drøftelse/vedtagelse*

EUU alm. del (2019-20) – bilag 562 (sammenotat)

Erhvervsministeren: I dag vil jeg forelægge et forhandlingsoplæg om et forslag, som forventes at blive behandlet på det kommende møde mellem EU's stats- og regeringschefer den 23. april.

Forslaget drejer sig i korte træk om etablering af en garantifond på 25 mia. euro administreret af Den Europæiske Investeringsbank, EIB. Fonden skal understøtte, at virksomheder i EU kan rejse den nødvendige likviditet til at klare sig gennem covid-19-krisen. Der lægges med forslaget op til, at man som EU-land selv vælger, om man vil bidrage til fonden eller ej. Virksomheder i de lande, der bidrager til fonden, vil kunne nyde godt af ordningen.

Det er forventningen, at Danmark hurtigt vil blive bedt om at tage stilling til dansk deltagelse i fonden, eventuelt allerede på møde imellem EU's stats- og regeringschefer den 23. april. Det er set i det lys, at jeg har valgt at forelægge sagen til forhandlingsoplæg i dag.

Forslagets indhold

Uddybende kan jeg oplyse, at forslaget om oprettelse af fonden er blandt initiativerne nævnt i rapporten om økonomisk-politiske reaktioner på covid-19-pandemien, som EU's finansministre har lagt videre til behandling hos EU's stats- og regeringschefer den 23. april.

Da fonden skal administreres af Den Europæiske Investeringsbank, EIB, hvor vi i Danmark har valgt, at det er den siddende erhvervsminister, der varetager det danske ejerskab, er det derfor mig, der forelægger forslaget for jer i dag.

Den foreslåede covid-19-garantifond vil kunne yde lån og garantier for op til 25 mia. euro for at understøtte virksomheder i EU's adgang til likviditet, herunder ikke mindst for små og mellemstore virksomheder. Målet er, at fonden skal mobilisere yderligere finansiering for over 200 mia. euro. Det præcise beløb vil selvfølgelig afhænge af risikoprofilen i de konkrete finansieringer, der efterspørges. Det er planen, at investeringerne skal ydes på basis af nationale garantier fra EU-lande direkte til fonden på op til 25 mia. euro.

Deltagelse i fonden vil som allerede nævnt være på frivillig basis, men der sigtes dog til, at alle EU-lande deltager og stiller garantier. Garantierne ydes efter en fordelingsnøgle, der svarer til landenes ejerskab i EIB. Da Danmarks ejerandel i EIB udgør 2,64 pct., vil det betyde, at Danmark skal stille med garantier til fonden for omkring 5 mia. kr.

Hvordan fungerer forslaget i praksis?

Garantifonden vil, når den bliver oprettet, yde garantier, der skal dække tab og andre omkostninger i forbindelse med de projekter, som modtager finansiering gennem ordningen. Fondens administreres af EIB og EIB's datterselskab, Den Europæiske Investeringsfond (EIF).

Der vil være tale om forholdsvis risikable investeringer, som ligger ud over den risikoprofil, som både EIB og EIF normalt påtager sig. Derfor må der også forventes tab, som skal dækkes i fællesskab af de EU-lande, der deltager i garantifonden. Hvert lands omkostninger til tab vil være begrænset til det pågældende lands deltagelse i garantifonden – altså i Danmarks tilfælde maksimalt omkring 5 mia. kr.

Forhandlingssituationen

Der er umiddelbart bred opbakning blandt landene til forslaget. En række lande har udtrykt ønske om at øge fondens størrelse, men der synes at være opnået enighed om en fond på 25 mia. euro. Herudover er der fra nogle landes side ønske om, at fonden ikke får en specifik udløbsdato, mens lande som Tyskland, Østrig, Sverige, Holland og Danmark gerne ser en fast udløbsdato, da fonden netop er bygget op som et særligt, midlertidigt kriseinstrument.

Regeringens holdning

Overordnet mener regeringen, at det vil være en fordel for Danmark, hvis økonomierne i de øvrige EU-lande kommer bedst muligt ud af krisen. Det kan nemlig understøtte dansk eksport og danske arbejdspladser. Derfor støtter regeringen generelt initiativer til at adressere covid-19-krisen på såvel nationalt som EU-niveau. Forslaget skal derfor ses som et supplement til nationale tiltag.

Afslutningsvis vil jeg igen understrege, at der er tale om en helt ekstraordinær situation, der kræver ekstraordinære tiltag – og ekstraordinær solidaritet. I det lys er regeringen derfor positivt

indstillet over for at bidrage til covid-19-garantifonden. Jeg håber, at udvalget kan støtte regeringens linje i denne sag.

Kim Valentin ville gerne vide, hvilke lande man forventede ville modtage størstedelen af den økonomiske støtte. Det var formentlig de sydeuropæiske. Var der en øvre grænse for, hvor meget et land kunne modtage, og kunne man forestille sig, at nogle lande kunne modtage støtte uden selv at yde garanti?

Peter Seier Christensen spurgte, om der var foretaget en vurdering af, hvor store tab der kunne blive tale om. Risikerede Danmark at tabe det fulde indskudte beløb? Var regeringen indstillet på at stille yderligere garantier? Han forstod, at landene havde forskellige holdninger til, hvor stor den økonomiske ramme for fonden skulle være. Mente regeringen, at rammen var den rigtige?

Rasmus Nordqvist ville gerne vide, om regeringen havde gjort sig tanker om, hvorvidt man i denne forbindelse ønskede at tage erhvervslivet i Europa i en grøn retning, eller om der kun var tale om at lappe huller.

Søren Søndergaard sagde, at Enhedslisten var positivt indstillet over for at gå sammen om at hjælpe lande og virksomheder i problemer, men der var mange uklarheder. Var det rigtigt forstået, at de mere præcise retningslinjer for fonden først ville blive lavet, når landene vedtog at oprette den? Hvis det ikke var tilfældet, ville han gerne høre, hvordan det forholdt sig med udbetaling af lån fra fonden. Kunne der gives lån til virksomheder i skattely og til virksomheder, der ikke bidrager til en form for grøn omstilling? Kunne der ydes lån til virksomheder, der ikke respekterer faglige rettigheder og til dem, der afskediger folk, mens de modtager lån? Han anerkendte, at det kan være vanskeligt at beslutte, hvornår den type lån skal tilbagebetales, men det havde man dog gjort i Danmark. Var det rigtigt, at der ikke var en udløbsdato, og hvem skulle definere, hvornår krisen var slut? Krævede det enstemmighed blandt landene?

Kunne ministeren i øvrigt oplyse, hvad grunden var til, at der var tale om højrisikolån? Det var vel lån til virksomheder, der under normale omstændigheder udgør en sund forretning, men som på grund af coronakrisen manglede kapital, så hvorfor gjorde man meget ud af at sige, at lånene var meget risikable?

Erhvervsministeren svarede Kim Valentin, at alle EU-lande kunne få hjælp, så længe de var en del af i ordningen. Der blev arbejdet på retningslinjer – også for at sikre, at et land ikke kunne løbe med det hele.

Til Peter Seier Christensen sagde han, at den danske tabsgrænse svarede til den garanti, man skød ind. I princippet kunne Danmark tabe hele indskuddet, men det var ikke forventningen. Det var et professionelt organ, der stod for håndteringen af fonden, og man gjorde, hvad man kunne for at begrænse tabet. Regeringen mente, at størrelsen på fonden – 25 mia. euro – var passende.

Svaret til Rasmus Nordqvist lød, at instrumentet skulle betragtes som de hjemlige hjælpepakker: Der er tale om krisehåndtering, altså ekstraordinære redskaber til at løse en ekstraordinær situation. Ønsket var at få så store dele af det europæiske erhvervsliv som muligt på fode igen. Fik man det, ville det også være et aktivt afsætningsmarked for danske virksomheder. Der var mange tiltag i gang på det grønne område – også i EIB – og de interesser ville fortsat blive forfulgt.

Til Søren Søndergaard sagde han, at det var op til bestyrelsen i EIB at fastsætte mere detaljerede retningslinjer for lånene. Danmark havde også en post i bestyrelsen. EIB har en skattepolitik, der ikke accepterer skattesvig og skatteunddragelse, og Danmark ville arbejde for, at det samme regelsæt gjorde sig gældende for de finansieringer, garantifonden skulle stå for.

Om løbetiden for ordningen sagde ministeren, at regeringen arbejdede på at få indført en specifik udløbsdato ligesom ved de danske coronahjælpepakker – altså en slutdato for, hvornår der kan ydes nye lån. Lånene skal tilbagebetales, og det vil der selvfølgelig være mulighed for at gøre på den anden side af den slutdato.

Ministeren kunne bekræfte, at Danmark som garantistiller tog bestik af, at der var tale om lån med en højere risikoprofil end dem, EIB ellers arbejder med. Ja, man forsøgte at hjælpe ellers sunde virksomheder, som på grund af coronakrisen var bragt ud af kurs, men i krisetider med et uforudsigeligt marked var der en højere risiko forbundet med lånene.

Jan E. Jørgensen sagde i forlængelse af Søren Søndergaards tidligere kommentar, at Venstre da også gik stærkt ud fra, at der ikke blev diskrimineret mellem virksomheder, så længe deres virke var lovligt. Der kunne altså ikke ydes lån til hashhandlere og skattesvindlere. Man skulle passe på ikke at misbruge coronakrisen til at rulle andre kæpheste og politiske dagsordener ud; her handlede det om at beskytte arbejdspladser og undgå en dyb økonomisk krise. Kunne regeringen ikke bekræfte, at man ikke ville bruge krisen til at fremme alle mulige – i øvrigt for størstedelen fornuftige – dagsordener? Kunne ministeren i øvrigt oplyse, hvor forventningen var til løbetiden for garantifonden? Hvor lang en levetid forventede man, og hvad var sandsynligheden for, at ordningen kom til at indeholde en bestemt udløbsdato?

Kim Valentin gik ud fra, at det primært var de sydeuropæiske lande, der ville modtage støtte; ellers måtte ministeren sige til. Hvorfor satte landene ikke selv noget lignende i værk? Hvis svaret var, at de ikke selv kunne optage så billige lån, hvad sparede de så ved, at man lavede den garanti? Der måtte være lavet nogle beregninger, og kunne ministeren give dem videre? Eksisterede de ikke, ville Kim Valentin anbefale, at de blev lavet.

Hvordan sikrede man, at midlerne gik til sunde virksomheder, der har brug for dem under coronakrisen, og ikke til virksomheder, der også før krisen havde solvensproblemer? I Danmark havde man bedt selskaber om ikke at udbetale udbytte, hvis de modtog nogle former for hjælp det næste års tid. Gjorde det sig også gældende her?

Peter Seier Christensen meddelte, at Nye Borgerlige ikke kunne støtte forhandlingsoplægget.

Erhvervsministeren var overordnet set enig med Jan E. Jørgensen: Der var ikke et ønske om at fremme andre dagsordener, men det ville være naturligt også at lade de eksisterende retningslinjer for f.eks. at undgå skattely gøre sig gældende for garantifonden.

Det var ikke afgjort, hvor længe ordningen ville løbe, men Danmark, Tyskland, Østrig og Holland arbejdede for en slutdato for, hvornår der kunne ydes nye lån – man talte om f.eks. 12 eller 18 måneder. Det var på mange måder en parallel til de danske ordninger: tidsbegrænset adgang og tilbageløb på udlån svarende til løbetiden på garantiene.

Til Kim Valentin sagde ministeren, at alle EU-lande p.t. var ramt på økonomien, mens nogle lande var mere ramt på sundhedsområdet end andre lande. Det var svært at sige, præcis hvilke lande der ville gøre brug af fonden, men det ville selvfølgelig afspejle graden af, hvor hårdt landene var ramt. De fleste lande havde taget initiativ til at holde hånden under deres virksomheder og økonomi, så man kunne betragte fonden som et supplement til nationale tiltag. Set fra danske eksportvirksomheders perspektiv var det en fordel at afhjælpe EU-landes økonomier for på den måde at begrænse krisens konsekvenser for eksportmarkederne.

Ministeren oplyste, at der ikke forelå beregninger på, hvad landene kunne spare på at gøre brug af garantiordningen.

På spørgsmålet om, hvordan man kunne sikre sig, at hjælpen gik til de rette virksomheder, svarede ministeren, at man i Danmark havde arbejdet meget med at identificere, hvilke virksomheder man kunne betegne som sunde op til krisen, og som man nu hjalp med at afbøde coronaeffekten. Man ville gerne undgå at bruge skatteborgernes penge på at understøtte virksomheder, der var usunde allerede før krisen. Danmark arbejdede nu sammen med ligesindede EU-lande på, at der blev stillet krav til, at kun solvente virksomheder kunne gøre brug af garantifonden, men de endelige kriterier var endnu ikke på plads.

Om udbetaling af udbytte sagde ministeren, at der var blevet lavet en justering af de danske hjælpepakker, så man nu kunne få 110 mio. i støtte. Folketinget var blevet enige om, at der ved en støtte på mere end 60 mio. kr. ikke kan udbetales udbytte for 2020 og 2021. Det var en specifik dansk ordning, men EU havde også opfordret til, at der ikke betales udbytte i en periode, hvor der er likvidetsproblemer.

Kim Valentin bad ministeren undersøge og eventuelt svare skriftligt på, om der var lavet beregninger på, hvor meget billigere lånene blev under ordningen. De fleste var klar over, hvilke lande der ikke opfylder budget- og konvergenskriterier og derfor havde svært ved at se sig selv på finansmarkederne, hvis der skulle hentes mange milliarder euro til deres finanslov i efteråret. Var der her tale om en slags kontanthjælp fra de rige til de fattige lande i EU? I Venstre

var man meget solidariske, så det var der forståelse for, men til gengæld forholdt man sig utrolig kritisk til, at der ikke blev stillet modkrav. I Danmark havde man f.eks. igennem de seneste 10-15 år lavet nogle pensions- og arbejdsmarkedsreformer; det var ikke tilfældet i de sydeuropæiske lande. Talte man ikke om at indføre modkrav?

Og kunne ministeren komme nærmere ind på en udløbsdato? Var der andre lande, der sagde, at fonden skulle leve, så længe virussen er i omløb? Hvor længe talte man om? 1-2 år? 5-7 år? Lagde regeringen afgørende vægt på en fast løbetid? Og hvis man endnu ikke kendte lånekriterierne, kunne udvalget så få dem tilsendt, når de var udarbejdet?

Søren Søndergaard var skuffet over, at ministeren var så enig med Venstre. Der var nemlig ikke tale om en hjælpepakke som den danske, for her var der ingen garanti for ordningens udløb. Den kunne fortsætte i årevis. Skulle der udbetales hjælpepakker i flere år fremover i Danmark, ville der i den forbindelse også blive stillet forslag om modkrav – bl.a. inden for grøn omstilling, som alle hævder, de går ind for. Det bekymrede Søren Søndergaard, at ministeren ikke kunne sige noget om udløbsdatoen. Hvilke betingelser var der for at lukke ordningen ned på et tidspunkt? Kunne de enkelte lande trække sig ud, eller krævede det en fælles beslutning og enstemmighed? Der var mange uklarheder, så var det muligt for ministeren at vende tilbage til udvalget, når retningslinjerne var vedtaget? Der stod i samlenotatet, at landene kunne tilslutte sig senere, hvis der var parlamentariske forbehold. Kunne ministeren dermed vælge ikke at tilslutte fonden i første omgang med forklaring om, at der skulle indhentes et nyt mandat i Europaudvalget, når retningslinjerne var på plads, så udvalget kunne tage stilling på et oplyst grundlag? At have retningslinjerne på plads var af afgørende betydning for Enhedslisten.

Jan E. Jørgensen sagde, at Venstre støttede mandat, men samtidig lagde vægt på, at der blev indført tiltag, der gjorde det økonomiske tab ved at slutte op om fonden så begrænset som muligt – deriblandt en tidsmæssig udstrækning på garantiene.

NOT Erhvervsministeren svarede Kim Valentin, at han var oplyst om, at der ikke var beregninger på landenes økonomiske fordele ved at gøre brug af fonden. Hvis der var noget EIB-materiale, var han ikke klar over, om det var fortroligt og derfor ikke måtte videregives. Det ville han undersøge og vende tilbage om skriftligt. Om hvorvidt man kunne tale om kontanthjælp og modydelser, sagde ministeren, at man måtte holde fast i, at EIB ikke yder lån til de enkelte lande, men til konkrete projekter eller virksomheder i de lande, der tilslutter sig garantifonden.

I samarbejde med Sverige, Østrig, Tyskland og Holland prøvede Danmark at få en udløbsdato på plads for, hvornår der kan gives lån og garantier. Efter den dato ville der være lån, der skulle tilbagebetales.

Det var korrekt, at ordningen ikke var som de danske hjælpepakker med lønkomensation og støtte til faste omkostninger, men den mindede om garantiordningerne i de danske hjælpepakker.

Der opererede man også med en garantiramme med højere risikoprofil end normalt, og pakkerne understøttede lån og garantistillelse, så virksomhederne kunne komme igennem krisen.

NOT Ministeren sagde til Søren Søndergaard, at han ville vende tilbage skriftligt med de nærmere retningslinjer for fonden, for der var en klar beslutning, at selve fondens oprettelse skulle afklares nu. Han var enig med Jan E. Jørgensen, at det økonomiske tab skulle begrænses mest muligt – dog med den tilføjelse, at fondens virke går ud på at hjælpe virksomheder igennem en risikofyldt tid, hvorfor tabsrisikoen selvfølgelig også var større.

Kim Valentin henviste til, at der i samlenotatet står, at man forventede, at garantistillelsen kunne udvidet. Regeringen måtte have talt om, hvor stort et beløb det var rimeligt at tabe? Hvad mente ministeren om det?

Søren Søndergaard var ikke tilfreds med indholdet af ministerens svar: Man lægger 5 mia. kr. på spillebordet, og derefter afgør man, hvilket spil man spiller. Enhedslisten ville gerne have støttet forhandlingsoplægget, hvis bare nogle af retningslinjerne var på plads, eller hvis de kunne meldes ud efter førstebehandlingen i Rådet.

Formanden spurgte, om ministeren kunne give tilsagn om at vende tilbage med nogle retningslinjer for ordningen. Udvalgets medlemmer havde mange spørgsmål og en stor interesse i at drøfte sagen med ministeren igen.

Erhvervsministeren svarede Kim Valentin, at der var risici forbundet med garantien. Man havde ikke foretaget beregninger på en præcis tabsramme endnu, men scenariet var det samme som ved danske til garantiordninger. Når man laver garantistillelse fra statens side med det klare formål at hjælpe virksomheder, beregner man en tabsramme, som indskrives i budgettet. Her var det vanskeligt at lave en præcis tabsramme, men man ville løse opgaven og samtidig begrænse tabet mest muligt. Det var også den måde, man arbejdede på med nationale garantistillelser. Han var enig med formanden i, at retningslinjerne for fonden havde fyldt en del på dagens møde og ville gerne orientere udvalget om dem, når de forelå.

Formanden takkede for tilsagnet om at besvare udvalgets spørgsmål skriftligt efterfølgende.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Nye Borgerlige havde ytret sig imod det.

Mødet sluttede kl. 10.36.